صبا
روزنامه فرهنگ و هنر

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری وصف صبا
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی

www.rooznamehsaba.com
rooznamehsaba

تهران - خیابان آیت‌الله مدنی - کوچه خجسته منش - پلاک ۵
تلفن: ۶-۷۷۵۸۲۴۲۲ فکس: ۷۷۵۴۸۲۴۵
چاپ: موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران
توزیع: نشر گستر امروز

## گفت و گوی صبا با حمید گروگان محقق و نویسنده در حوزه کودک و نوجوان

# نباید ادبیات ما به بیراهه برود

**غزاله سعادتی - زبان کتاب باید برای نوجوانان قابل فهم و درک باشد حمید گروگان متولد سال ۱۳۳۰ در تهران به دنیا آمد. وی کارشناس ادبیات کودک، نوجوان، بزرگسال، نویسنده، محقق و ویراستار می باشد. بخشی از سمت ها و مسئولیت ها از سال ۱۳۵۷ تا به امروز سردبیر و نویسنده بخش فرهنگی در روزنامه های جمهوری اسلامی و انقلاب فرهنگی، کارشناس فرهنگی در امور تربیتی آموزش و پرورش، تهیه کننده و نویسنده برنامه کودک و نوجوان در سیما، عضو شورای تولید در کانون پرورش فکری، مدیر انتشارات و گرافیک در کانون پرورش فکری، سردبیر مجلات رشد کودک و دانش آموز و نوآموز، کارشناس شورای تولید انتشارات مدرسه، عضو هیئت های کارشناسی و داوری در جشنواره های متعدد کتاب، عضو هیئت مؤسس انجمن قلم است. وی نویسنده ۵۰ کتاب (اعم از تألیف، تدوین و ...) برای گروه‌های سنی کودک و نوجوان و بزرگسال در مراکز نشر کتاب، ویراستار حدود ۱۰۰ کتاب کودک، نوجوان و بزرگسال و برنده جوائز، لوح ها و تقدیرنامه‌های گوناگون است. گفت و گوی خبرنگار صبا با وی را در ادامه می خوانید.**

### وضعیت ادبیات کودک و نوجوان را چطور ارزیابی می کنید؟

ادبیات کودک و نوجوان در کشور ما سابقه طولانی دارد و نویسندگان در این زمینه زحمت فراوان کشیده اند که این نوع ادبیات رشد و پیشرفت کند. این نوع ادبیات تا به امروز فراز و فرودهای زیادی را تجربه کرده است و به نظر من شرایط فعلی ادبیات کودک و نوجوان اصلا خوب نیست. ما موضوعات خوبی داریم که می تواند موضوع مناسبی برای ادبیات کودک و نوجوان باشد که شامل حوادث نو و جدید و یادگارهای تاریخی می شود. یعنی یک نویسنده می تواند هم از حوادث روز الهام بگیرد و هم از موضوعات تاریخی برای کتاب کودک و نوجوان استفاده کند. ما باید کودکان را با تاریخ این سرزمین آشنا کنیم زیرا تاریخ ایران قدمت چند هزار ساله دارد و وظیفه نویسندگان این است که مسائل را یادآوری کنند زیرا می تواند برای این قشر مفید باشد. سابقه ایران در حوزه ادبیات خیلی زیاد است و شرایط موجود نباید سبب شود تا ادبیات ما به بیراهه برود. واقعا شرایط برای کار نویسندگی خیلی سخت شده است ولی نباید اجازه دهیم که ادبیات به سرازیری برود زیرا کتاب برای کودک و نوجوان سرشار از آموزش است و این آموزش‌ها می تواند برای زندگی آینده آنها مفید واقع شود.

### فعالیت نویسندگان حوزه کودک و نوجوان را چطور می‌بینید؟

به نظر من نویسندگان حوزه ادبیات کودک و نوجوان باید بدانند که این قشر خیلی حساس هستند و روی موضوع های مهم کار کنند. در حال حاضر موضوعات مهمی در ایران و کل دنیا وجود دارد که نویسندگان این حوزه باید با دید متفاوتی به این قضایا نگاه کنند و آثار ماندگاری برای کودک و نوجوان خلق کنند. نویسندگان کودک و نوجوان باید کاری کنند اشتها و علاقه آنها به ادبیات زیاد شود و به آثار متعددی مراجعه کنند و مهم تر از همه اینکه از خواندن کتاب لذت ببرند. تا زمانیکه کودک و نوجوان را به کتاب خواندن ترغیب نکنیم موفق نخواهیم شد.

### مشکلات در حوزه ادبیات تا چه حد جدی است؟

خوشبختانه ما گنجینه خوبی در حوزه ادبیات داریم ولی مهم این است که علاقه به خواندن کتاب در قشرهای مختلف و دلایل مختلف ضعیف شده است. نوجوانان و جوانان با فضای مجازی در ارتباط هستند و چون این فضا سرشار از اطلاعات مختلف است در نتیجه گیج می شوند و نمی دانند که چه کتابی باید بخوانند. همچنین چون فضای مجازی وقت آنها را می گیرد کمتر سراغ کتاب خواندن می روند البته این را نمی‌دانند که اطلاعات فضای مجازی کامل و دقیق نیست در حالیکه کتاب می تواند فرد را با زوایای مختلف آشنا کند. متاسفانه جوانان فقط به اطلاعات روزمره روی آورده‌اند ولی این اطلاعات آنها را بی نیاز می کند و شاید به همین دلیل است که هیچ وقت اشباع نمی شوند و به آگاهی کامل نمی رسند. نوجوانان و جوانان باید به کتابخانه‌ها مراجعه کنند و علم و آگاهی را به کمک کتاب کسب کنند زیرا یک کتاب پر از اطلاعات است و واقعا برای خلق آن تحقیق و پژوهش شده است.

### چطور می توانیم نوجوانان و جوانان را به کتاب خواندن علاقه‌مند کنیم؟

موضوع و محتوای یک کتاب خیلی مهم است و باید بتواند فرد را درگیر کتاب کند تا آن فرد به خواندن ترغیب و علاقه مند شود. ما باید به نسل امروز تفهیم کنیم که باید با کتاب خواندن به آگاهی برسند و روش‌های مختلفی را در نظر بگیریم تا آنها به کتاب علاقه‌مند شوند. شاید این راه در ابتدا سخت باشد ولی وقتی کسی به کتاب خواندن علاقه مند شود خودش با علاقه کتاب می خرد و می خواند و جزو افراد کتابخوان می‌شود. همچنین موضوع مهم دیگر این است که نویسنده با انشاء و زبانی کتاب بنویسد که نوجوان و جوانان را جذب کند. یک کتاب ممکن است محتوای خوبی داشته باشد ولی اگر انشای خوبی نداشته باشد کسی آن را نمی خواند. همچنین زبان کتاب باید برای نوجوانان قابل فهم و درک باشد. بسیاری از نویسنده ها با فنون نویسندگی آشنایی دارند و موضوع خوبی را انتخاب می کنند ولی قدرت و توان اینکه مطلب را با شیوایی بیان کنند را ندارند و به همین دلیل است که در بسیاری از مواقع مخاطب کتاب را تهیه می کند و شروع به خواندن می کند ولی بعد از چند صفحه دلزده می‌شود و دیگر به سراغ آن کتاب نمی رود. هنر نوشتن خیلی خیلی مهم است یعنی نوع نوشتن شعر، قصه، رمان و... با هم متفاوت است و مهم تر از آن نوع ارائه به نسل جدید است.

### یک نویسنده چطور می تواند موفق باشد؟

نویسنده باید با هنر نویسندگی آشنا باشد و فرق یک نویسنده با سخنران این است که جملات را خوب بشناسد و آنها را به خوبی بنویسد تا به کمک این جملات خواننده را جذب کند. همچنین هر موضوعی را از دریچه خاص ببیند و درست بنویسد تا خواننده علاقه‌مند شود. یک نویسنده برای نویسنده شدن نیاز به آموزش های لازم دارد ولی در کنار آموزش باید تمرین کند و حتی یک جاهایی باید تقلید کند تا زمینه فراهم شود. پس آموزش به تنهایی کافی نیست همچنین باید ذاتا خلاقیت داشته باشد تا به کمک آن خلاقیت مهر و امضای خاص خودش را بزند. خلاقیت در نویسندگی از طریق آموزش میسر نمی شود و یک نویسنده باید با تحقیق و پژوهش و تمرین مهر و امضای خاص خودش را در نویسندگی پیدا کند.